Helge Ullenes Olsen og de andre i Hanor reiser land og strand rundt for å dunke og lytte på kraftstolper. FOTO: HANOR

Stolpelytterne: – Vi vet hvordan stolpen skal klinge

Etter 40 år i bransjen har Helge Ullenes Olsen opparbeidet seg et godt øre for hvordan kraftstolper skal klinge. Snart er sesongen i gang.

AV MATS GREGER
mats.greger@europower-energi.no

Når tælen går og våren nærmer begynner det å krible i bena til Helge Ullenes Olsen og kollegaene hans i Hanor. Plussgrader markerer starten på sesongen og mangfoldige turer på fjell, vidde og i skog for å kontrollere kraftstolper. Man kan nemlig ikke lytte etter råte hvis stolpen er frossen.

– En frossen stolpe er som en stålmast. Det er ikke mye smart å få ut av den. Man må jobbe i plussgrader for å få rett lyd og for i det hele tatt å finne råte. Helst burde det være tørt for best resultat, sier Olsen til Europower Energi.

Ja, for Olsen og kollegaene lytter. Med en såkalt apacheøks dunker de på stolpen og lytter etter ulyder som kan indikere råte og sopp. Etter 40 år i arbeid med stolper blir man god, og ifølge Olsen er det erfaringen som gjør det mulig å kunne si enormt mye om en vanlig trestolpe bare ved å dunke på den. Lyttingen er nærmest blitt en kunst.

Helge U. Olsen kontrollerer stolper ved å slå med baksiden av apacheøksen og lytte til resonansen. FOTO: THOMAS YSTRØM

– En stolpe står i et gitt miljø, si at den står oppå en stein. Da vet vi hvordan den skal klinge. Klinger den ikke likt som alle de tusen andre stolpene på stein må vi undersøke. Man får ganske god kontroll etter hvert. Vi kan for eksempel høre om en stolpe har topphatt eller ikke, selv om vi ikke ser toppen, sier Olsen.

Farlig arbeid

Når Hanor får et oppdrag om å sjekke en linje eller et område er de nødt til å legge en HMS-plan for selve prosjektet. Når de for eksempel gjør oppdrag for nettselskap innebærer arbeidet ofte å gå der det egentlig ikke går an å gå. De sliter ofte ut to par sko hver i året på grunn av all gåingen og har derfor en avtale med ALFA skofabrikk om testing av sko. Til tider kan arbeidet også være farlig.

– Folk aner ikke hvor ille det kan være. Det er jo livsfarlig. Det blir mye kryping og kravling over elveleier og i bratt terreng. Det er fysisk utfordrende, sier Olsen.

Å gå i skog og fjell innebærer også at kontrollørene ofte befinner seg et godt stykke unna allfarvei. Det betyr at det gjerne er flere timer fra stolpene til nærmeste overnattingssted og dermed blir det en god del soving ute for Olsen og kollegaene.

– Vi sover i hengekøyer, telt og campinghytter. Vi unner oss litt hotell av og til, men campinghytter finner man overalt, og i verste fall har vi madrass bak i bilen, sier han.

Stolpekontrollutstyret er lite og lett og kan ikke erstattes av maskiner, ifølge Helge Ullenes Olsen. FOTO: HANOR

Helge og Trine Olsen graver ved en kraftstolpe for å kontrollere tilstanden. FOTO: INGVALD NORDMARK/NRK

Jobben består mye i reising og planlegging. Det hender det må brukes både bil, sykkel og båt på samme jobb og reisene tar Hanor over hele landet. Både Olsen selv og de to ansatte, som inkluderer datteren Trine, er friluftsfolk, ifølge Olsen.

– Man må virkelig være glad i å være ute i både vær, vind og regn, sier han.

Mann, maskin og hakkespett

Hakkespetter tar bokstavelig talt knekken på en god del kraftstolper fordi de hakker seg inn, og opptil 70 cm ned, i stolpene. Der setter det seg råte og stolpen vil til slutt knekke om det ikke oppdages. Og Olsen er lidenskapelig opptatt av hakkespettenes hakking.

– Klang og hakkespett er vi opptatt av. Det er mye tvil rundt hakkespetthull i markedet fordi man må finne ut hvor gammelt hakkespetthullet er. Noen leverandører har funnet et stoff på internett som de sier man kan sprøyte inn i hullet og gjøre stolpen sterkere. Men hvis hullet er fem år gammelt eller mer, så er det råte lenger ned og da hjelper ikke det stoffet, sier han.

Lettvinte løsninger fungerer ikke, mener Olsen. Bankingen og lyttingen innebærer at man finner det tynneste og svakeste punktet på stolpen og ifølge han er det den beste måten å kunne si noe om tilstanden til stolpene på.

– Den lyden forandrer seg alt etter som hvor det er råte. Noen leverandører bak skrivebord har fått for seg å bore for å måle reststyrke. Det er lite verdi i det om man ikke finner det riktige svake punktet. Ingen maskin kan finne det. Det er viktig for meg å si til omverdenen at maskinene ikke hjelper. Borer man på feil plass blir det så feil som det kan bli, sier Olsen.

Dermed må Hanor fortsette turene sine ut i felt for å finne råte og redde kraftstolper. Men ifølge Olsen elsker de jobben og håper å ha den så langt helsa holder. ■

Dersom hakkespetthull får stå ukontrollert vil kraftstolpene knekke. FOTO: HANOR